



Rolnictwo ekologiczne na rozdrożu

dr hab. Jarosław Stalenga, IUNG-PIB Puławy

Różaniec, 21.06.2022

*Konferencja „Rolnictwo ekologiczne w świetle strategii Zielonego Ładu”
organizowana w ramach Zadania nr 11 z Dotacji Celowej MRiRW dla IUNG-PIB*

Plan prezentacji

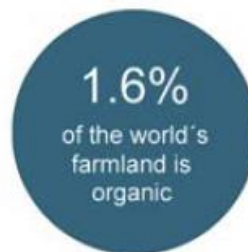
- 1. Rolnictwo ekologiczne w liczbach**
- 2. Systemy rolnictwa ekologicznego w Polsce**
- 3. Rolnictwo ekologiczne w UE w 2030 r.**
- 4. Kluczowe wyzwania**

Plan prezentacji

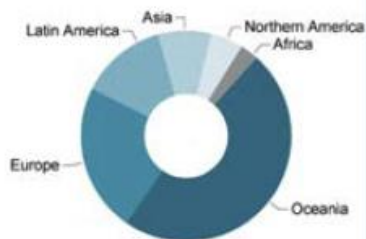
- 1. Rolnictwo ekologiczne w liczbach**
- 2. Systemy rolnictwa ekologicznego w Polsce**
- 3. Rolnictwo ekologiczne w UE w 2030 r.**
- 4. Kluczowe wyzwania**

Stan rolnictwa ekologicznego w 2020 (Willer, 2022)

WORLD: ORGANIC FARMLAND 2020

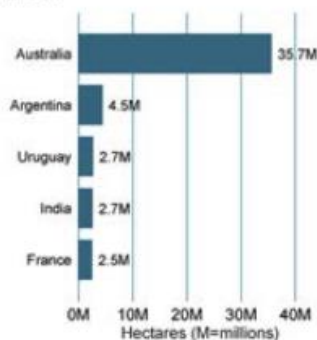


In Oceania there were 35.9 million ha, in Europe 17.1 million ha and in Latin America 9.9 million ha.



Distribution of organic agricultural land by region 2020.

The ten countries with the largest organic agricultural areas represent 75 % of the world's organic agricultural land.



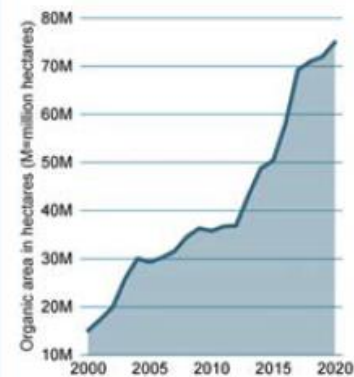
The five countries with the largest areas of organic agricultural land 2020.

18 countries have 10% or more of their agricultural land under organic management.



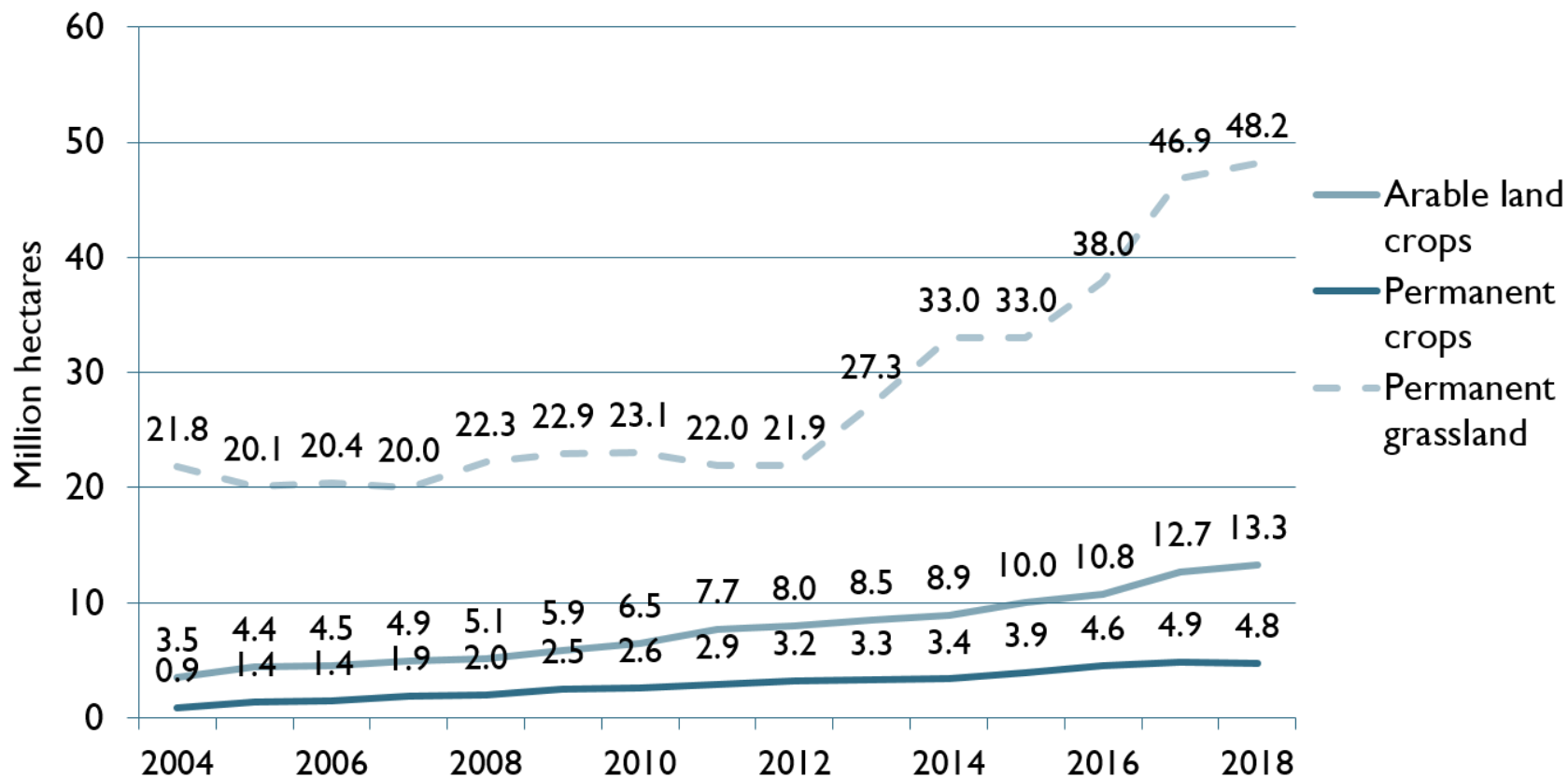
Top 5 countries with more than 10% of organic agricultural land 2020.

In 2020, nearly 3 million hectares more were reported compared with 2019.



Growth of the organic agricultural land 2000-2020.

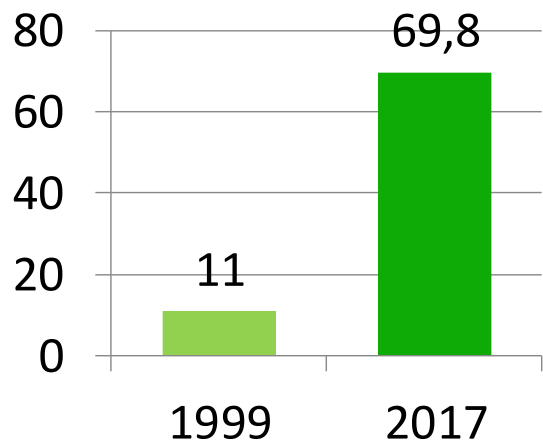
Zmiany globalnej pow. EKO w latach 2004-2018 w podziale na rodzaj użytków rolnych



Sektor ekologiczny rozwija się dynamicznie...

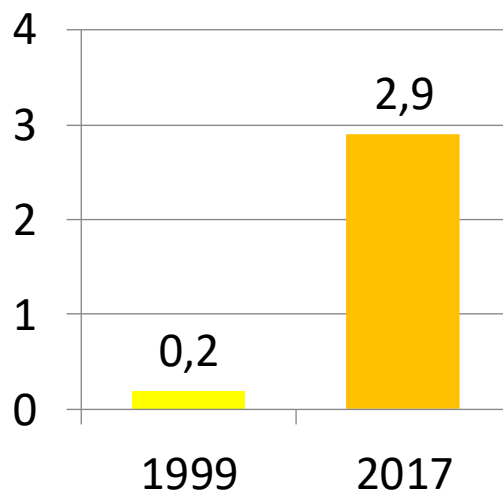
W 181 państwach

Organic agricultural land (mln ha)



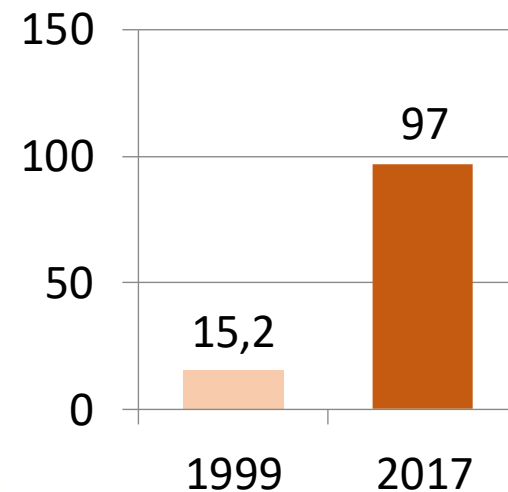
>6x

Number of organic producers (mln)

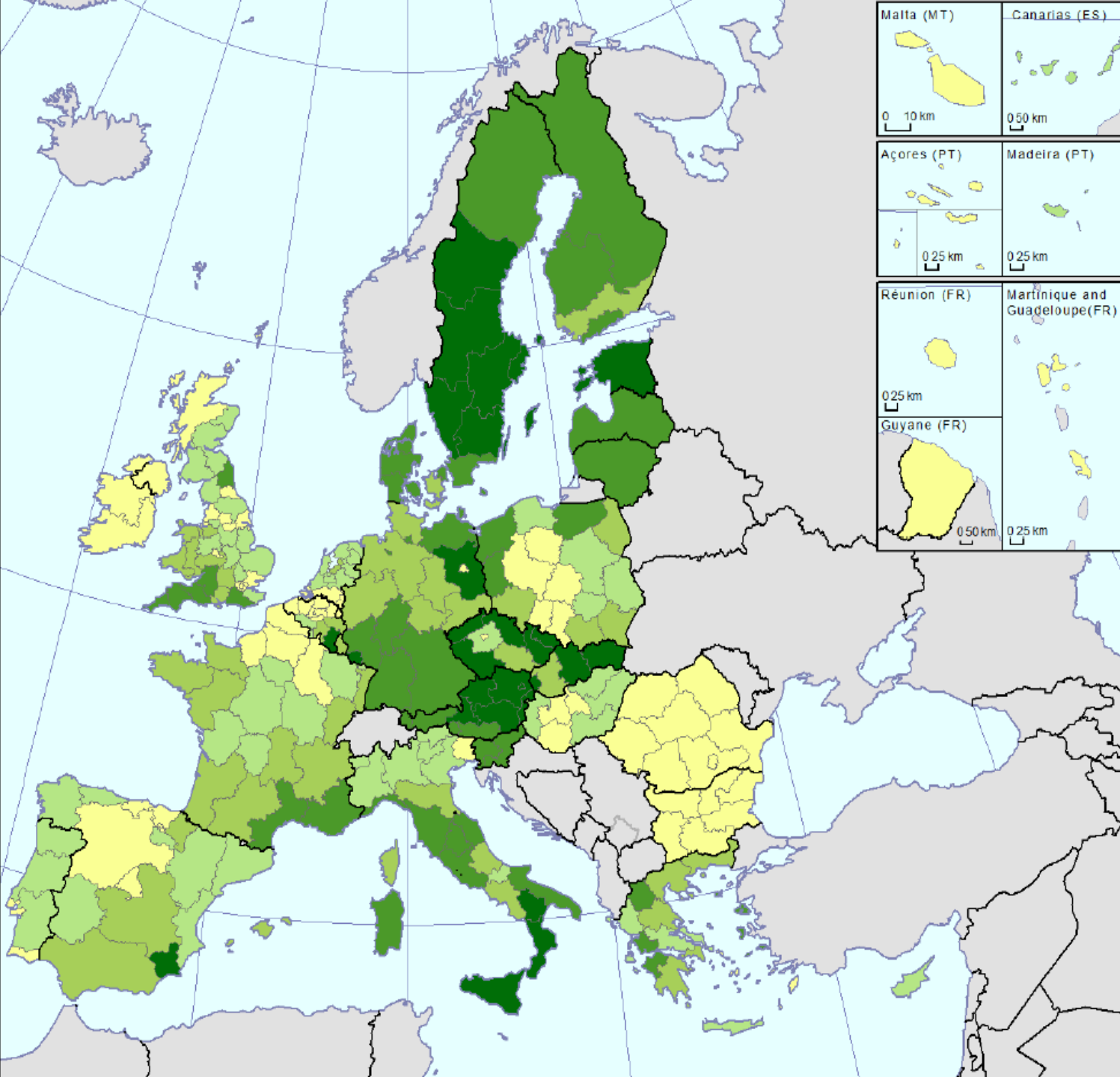


>14x

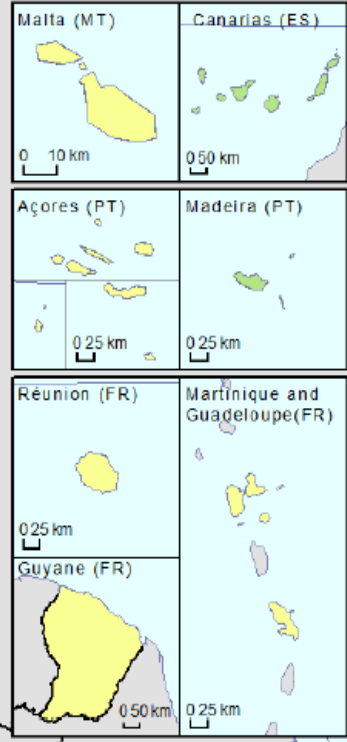
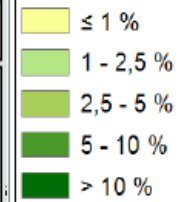
Organic market size (billion USD)



>6x

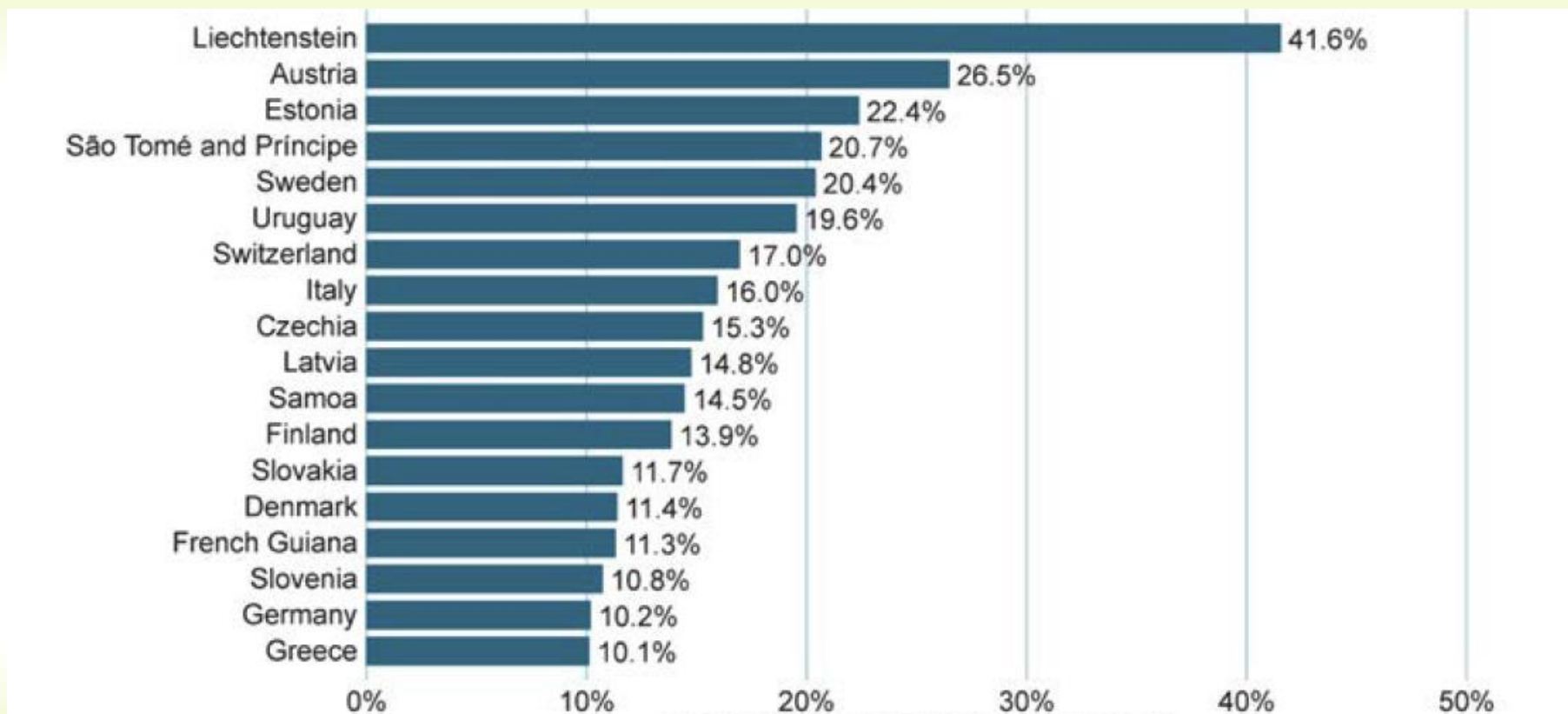


Share of organic farming in the UAA (%)

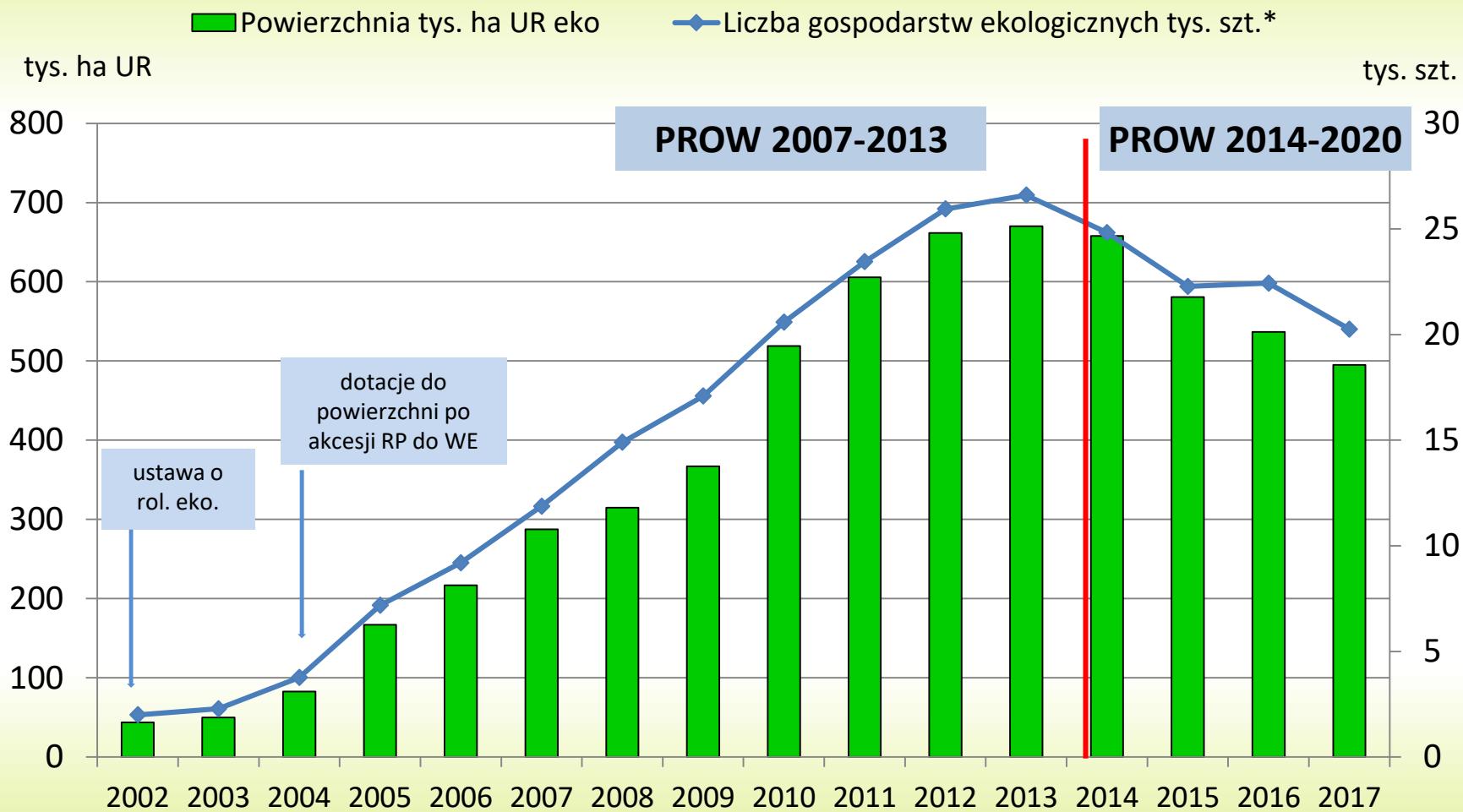


Source:
Eurostat - Farm Structure Survey
Year:
2010
Calculations:
DG AGRI - L2
Cartography:
DG AGRI GIS-Team 06/2013
© EuroGeographics for the administrative boundaries

Kraje z ponad 10% udziałem rol. eko w 2020

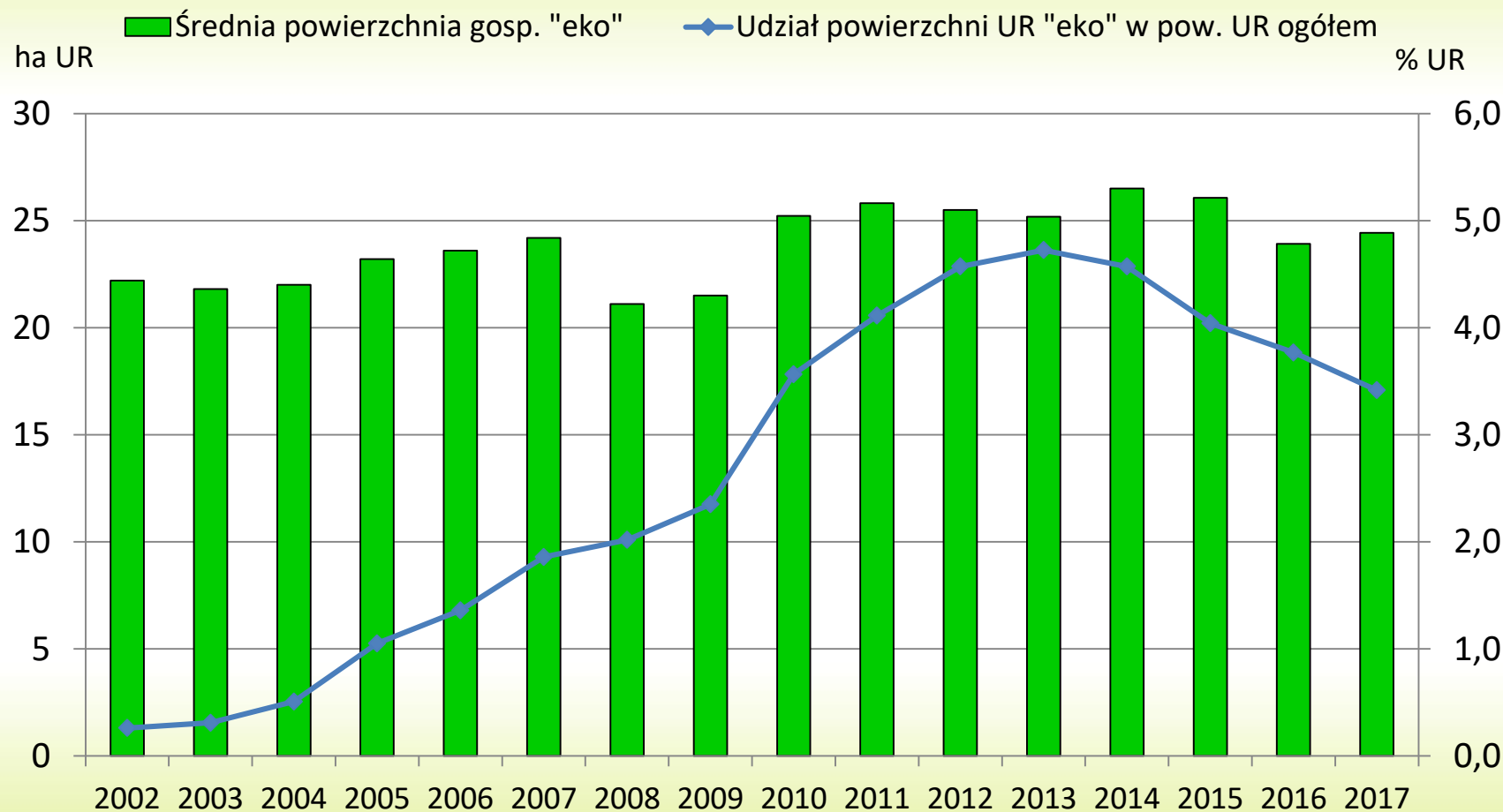


Zmiany powierzchni UR i liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2002-2017



Źródło: Kopiński J. 2019. Studia i Raporty PIB 60(14): 103-128.

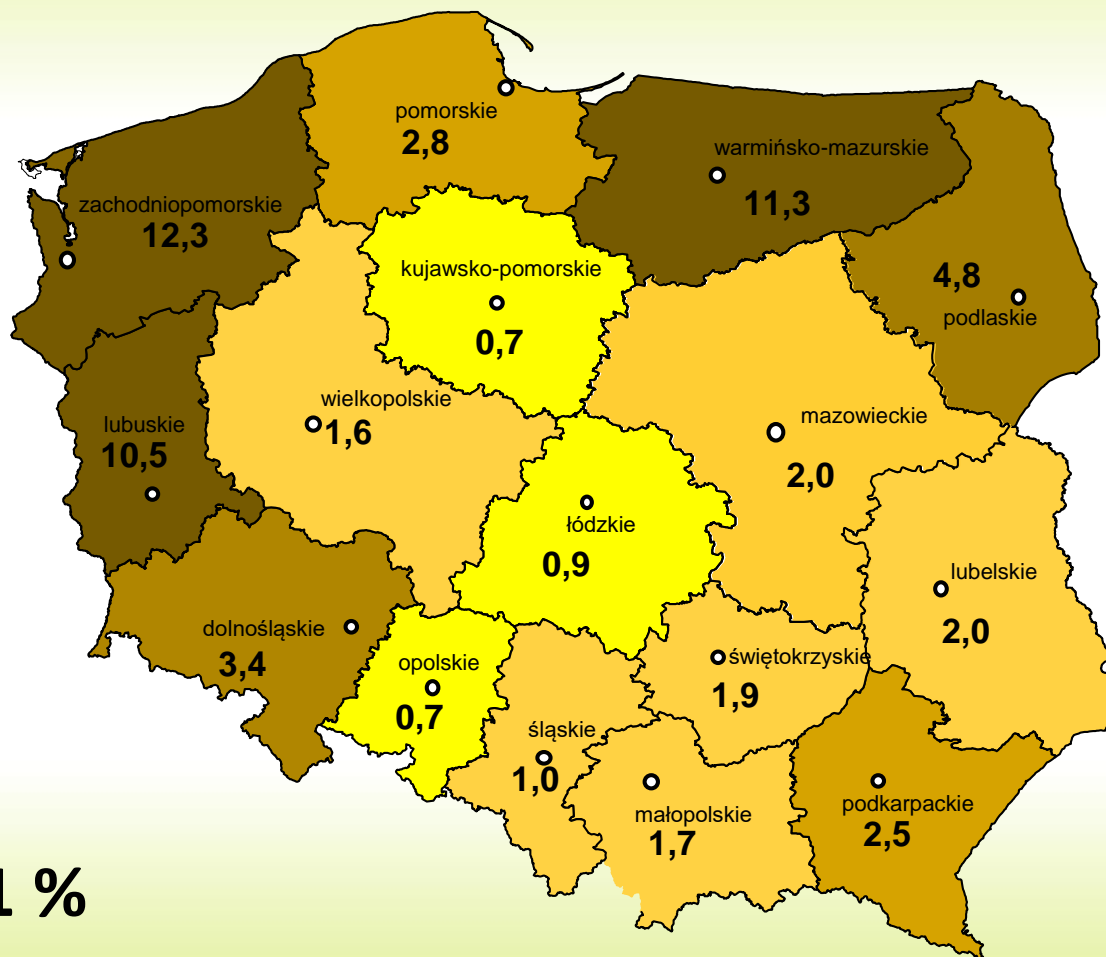
Zmiany średniej powierzchni UR w gospodarstwach ekologicznych* i udziału powierzchni UR „eko”* w UR ogółem Polsce w latach 2002-2017



* - gospodarstwa z certyfikatem
i w okresie przedstawiania

Źródło: Kopiński J. 2019. Studia i Raporty PIB 60(14): 103-128.

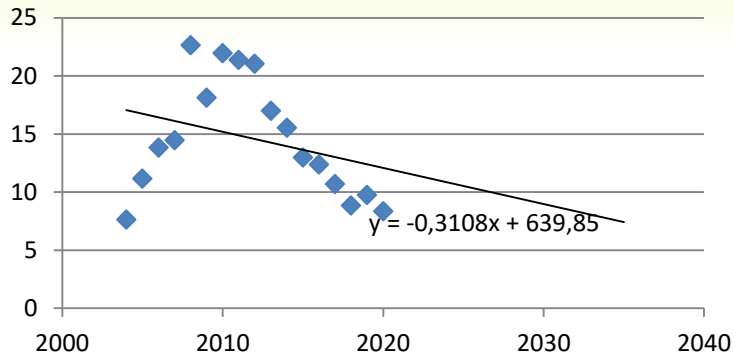
Udział pow. EKO (w %) w całości użytków rolnych (2019)



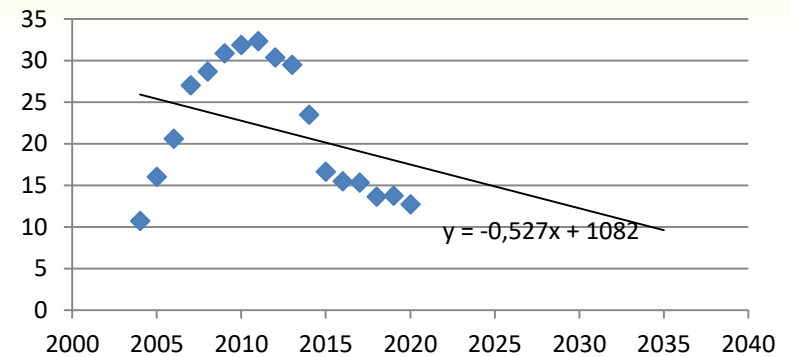
Polska – 3,1 %

Regionalne zróżnicowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2004-2019

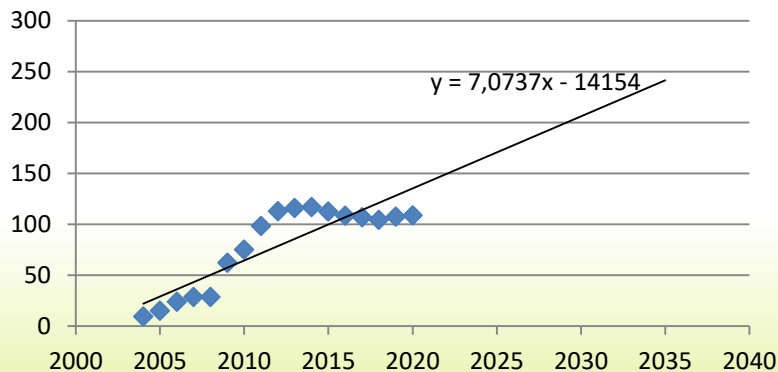
Małopolskie



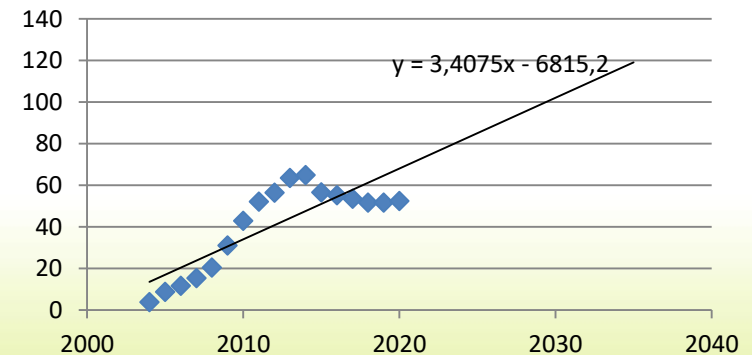
Podkarpackie



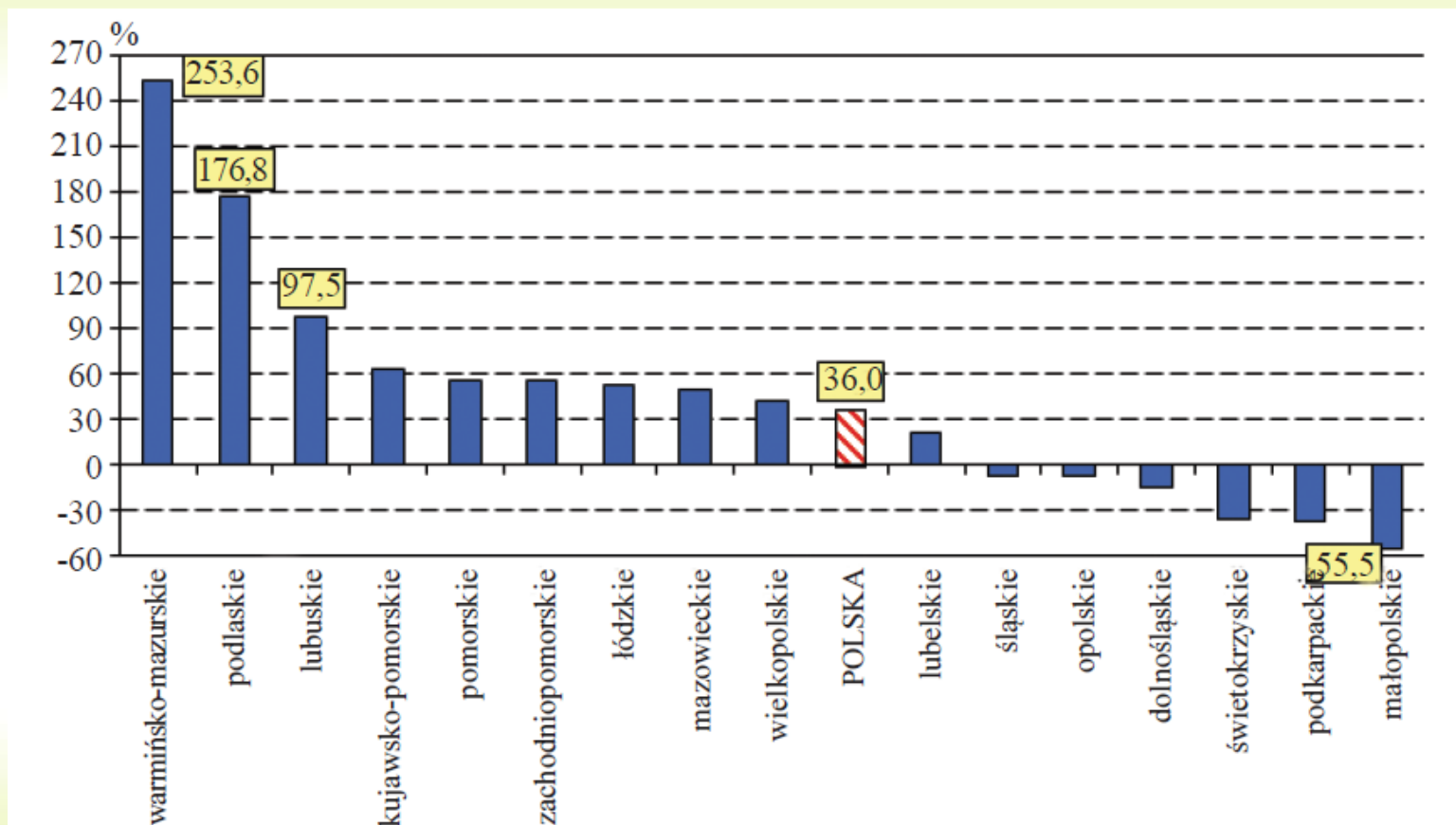
Warmińsko-mazurskie



Podlaskie

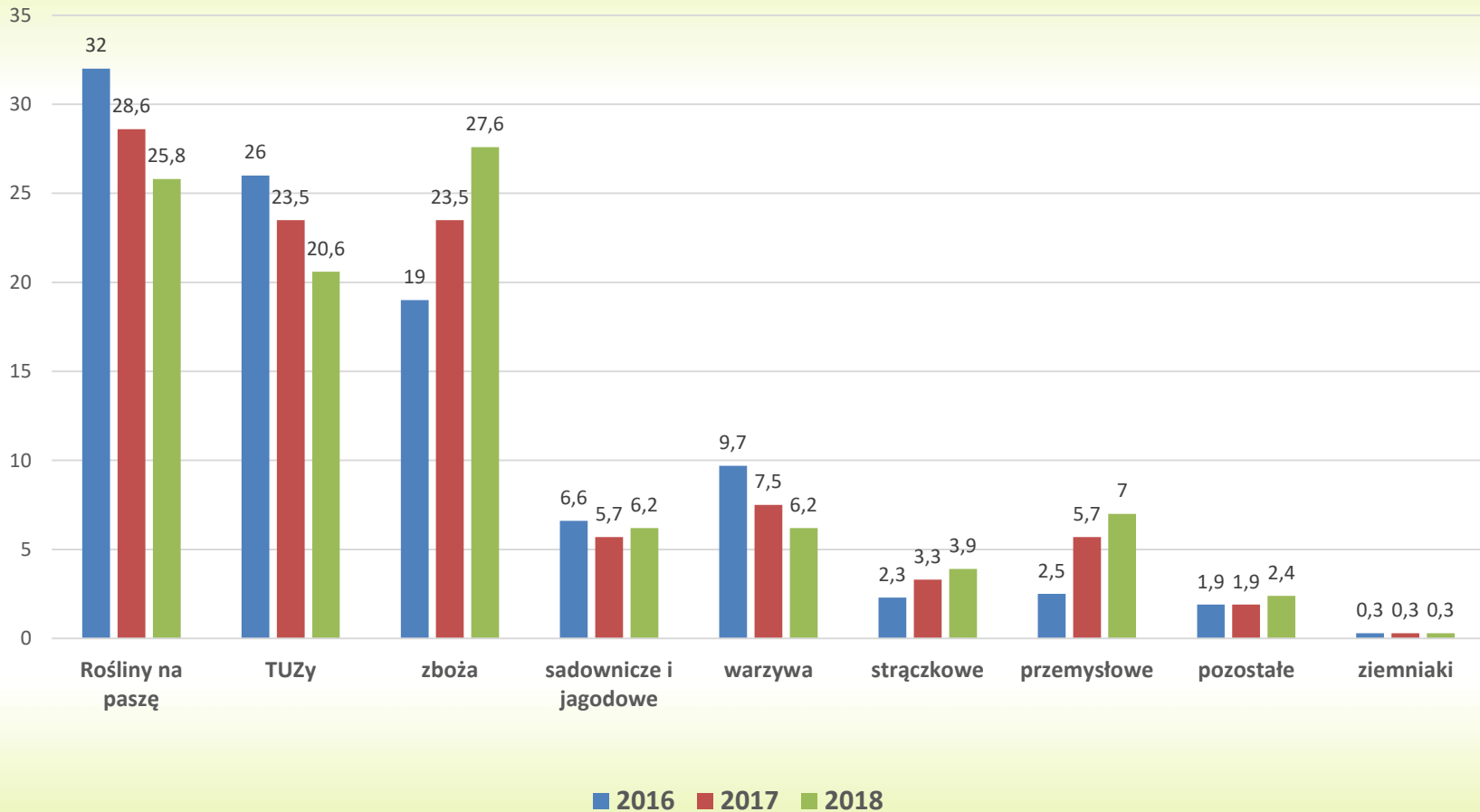


Zmiana liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce (% szt.) w latach 2008-2017



Źródło: Kopiński J. 2019. Studia i Raporty PIB 60(14): 103-128.

Powierzchnia głównych upraw ekologicznych w Polsce (tys. ha) w latach 2016-2018



Źródło: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2017–2018. IJHARS, Warszawa, 2019, ss. 101.

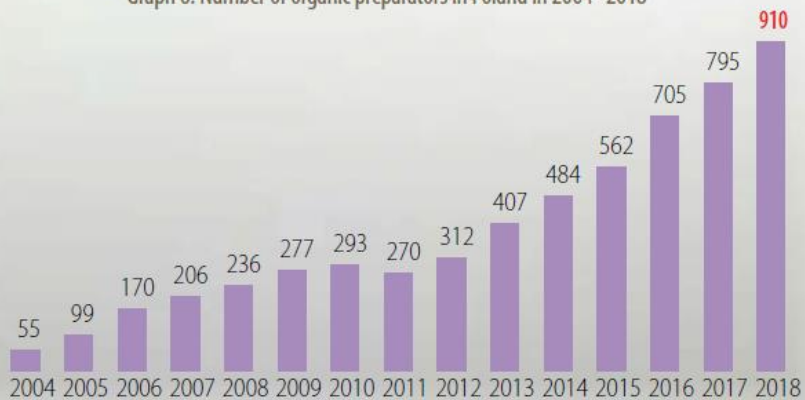
Rysunek 5. Liczba ekologicznych producentów rolnych w Polsce, w latach 2004–2018

Graph 5. Number of organic farmers in Poland in 2004–2018



Rysunek 6. Liczba podmiotów ekologicznych zajmujących się przygotowaniem w Polsce, w latach 2004–2018⁸

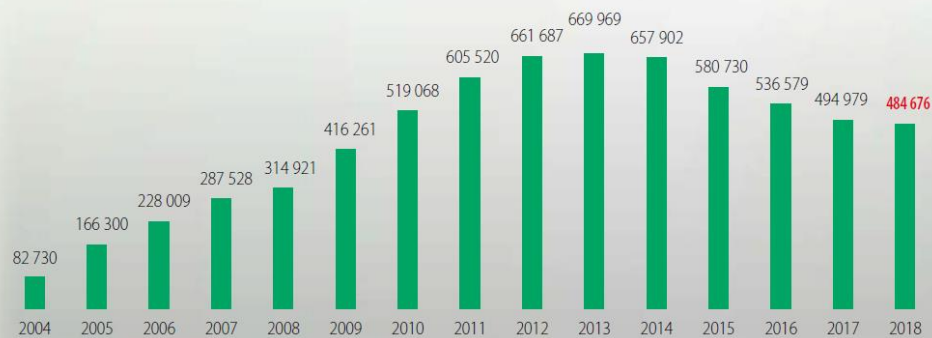
Graph 6. Number of organic preparators in Poland in 2004–2018



IV etap rozwoju rolnictwa ekologicznego (po 2013) – stabilizacja/spadek powierzchni, ALE ekspansja rynku

Rysunek 9. Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w Polsce w latach 2004–2018 [ha]

Graph 9. Agricultural area under organic farming in Poland in 2004–2018 [ha]

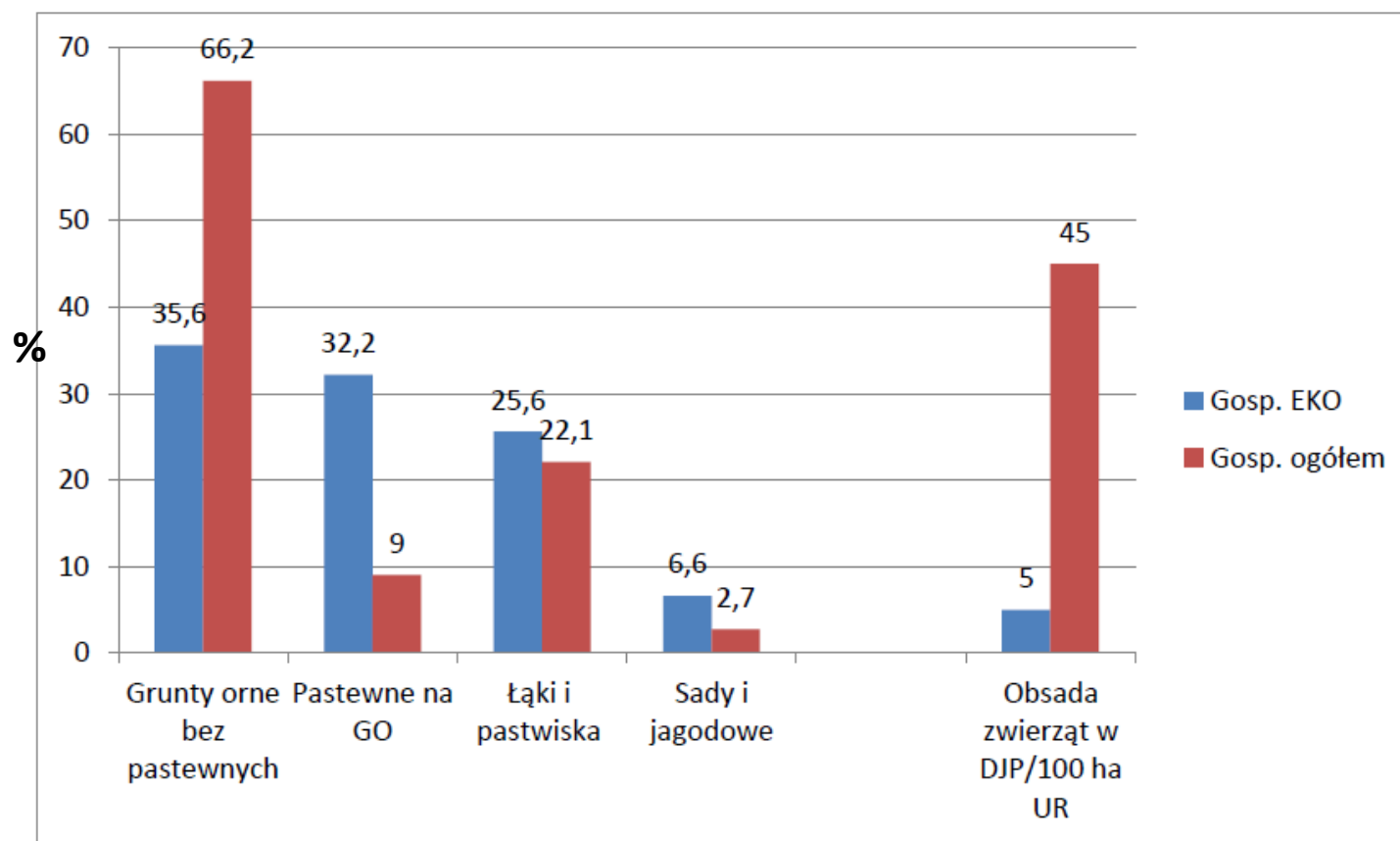


Rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2018-2020

Mimo niewielkiego wzrostu powierzchni upraw ekologicznych w ciągu ostatnich kilku lat znacznie wzrosła towarowość gospodarstw,

Przyrost liczby gospodarstw w latach 2018-2020 wyniósł ok. 3% podczas gdy ich towarowość, czyli łączna uzyskana masa produktów z upraw ekologicznych wzrosła aż o 29% !!

Struktura użytkowania gruntów (%) i obsada zwierząt DJP/ 100 ha UR w gospodarstwach ekologicznych i ogółem w 2016 r.



Źródło: 1) Raport 2017.: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2015–2016.

IJHARS, Warszawa, 2017, ss. 103; 2) Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2017. GUS, Warszawa, ss. 495.

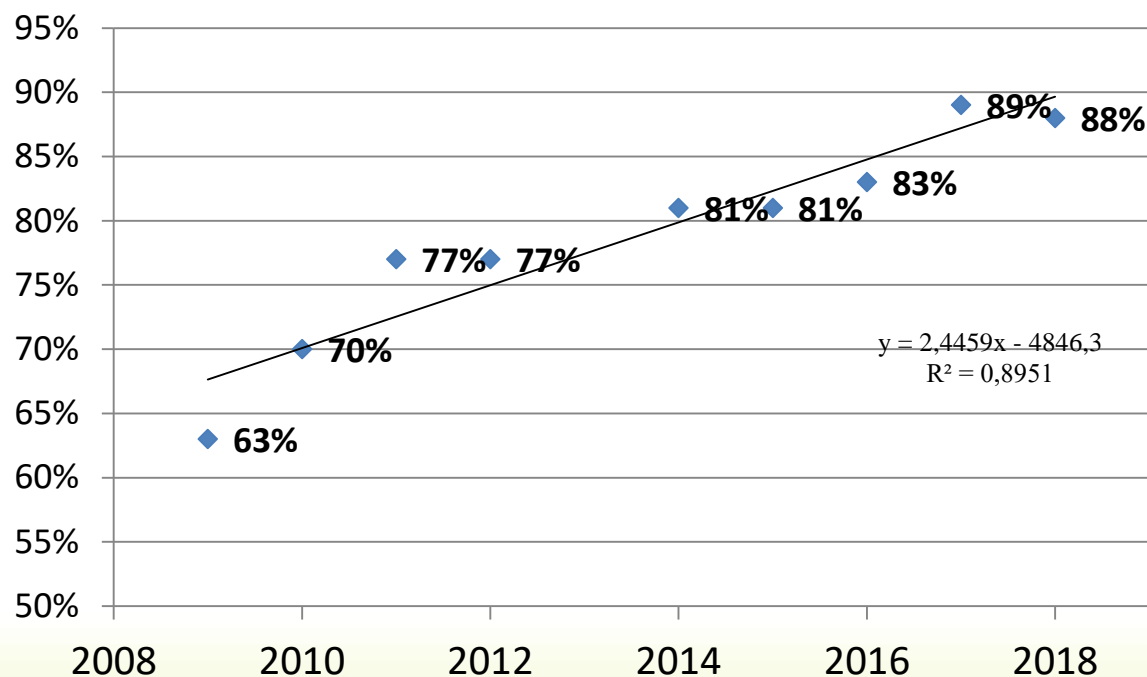
Plan prezentacji

1. Rolnictwo ekologiczne w liczbach
2. Systemy rolnictwa ekologicznego w Polsce
3. Rolnictwo ekologiczne w UE w 2030 r.
4. Kluczowe wyzwania

Ważniejsze kryteria podziału systemów rolnictwa ekologicznego

1. Profil produkcji (roślinne, mieszane, zwierzęce)
2. Kierunek produkcji (zbożowe, warzywne, owocowe, trzodowe, itd.)
3. Relacja do rynku (urynkowane, tzw. „dopłatowe”, rodzinne na samozaopatrzenie)
4. Udział komponentu konwencjonalnego (wyłącznie ekologiczne, z konwencjonalną produkcją równoległą zwierzęcą lub roślinną)

Udział (w %) gospodarstw bezinwentarzowych w całości gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2009-2018



(Źródło: wyliczenia własne na podstawie danych z Raportów IJHARS (31-35))

Systemy rolnictwa ekologicznego (relacja do rynku)

- **Gospodarstwa towarowe (urynkowane)**
 - owoce (głównie miękkie) – (lubelskie, mazowieckie, podlaskie)
 - warzywa (lubelskie, mazowieckie, świętokrzyskie)
- **Gospodarstwa tzw. „dopłatowe”**
(Polska północna, zachodnia i południowo-zachodnia)
głównie ekstensywne zboża (owies, żyto, orkisz, itd.), ale również orzech włoski, jabłoń, proso, soczewica, nostrzyk
- **Gospodarstwa rodzinne (małe) produkujące głównie na samozaopatrzenie**
(małopolskie, podkarpackie, część mazowieckiego)

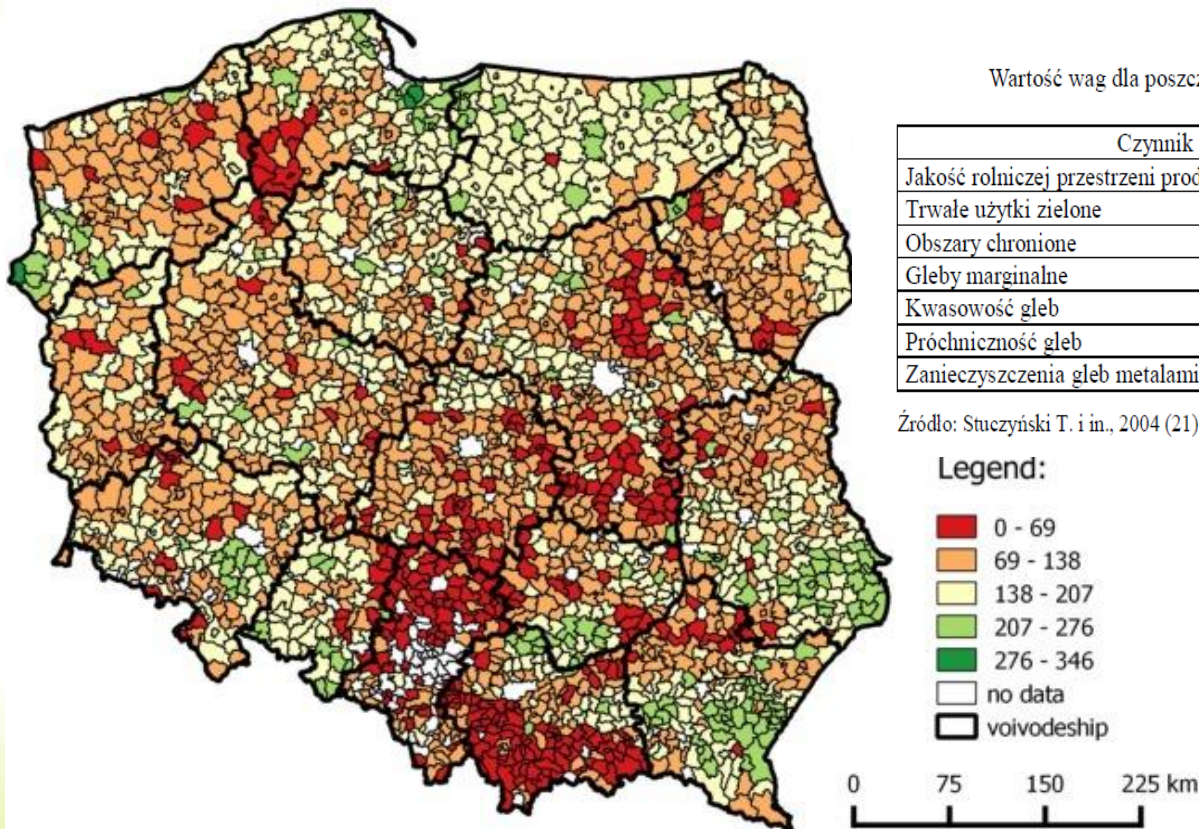
Syntetyczny wskaźnik przydatności gruntów do produkcji ekologicznej w ujęciu gminnym

Tabela 1

Wartość wag dla poszczególnych czynników oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej

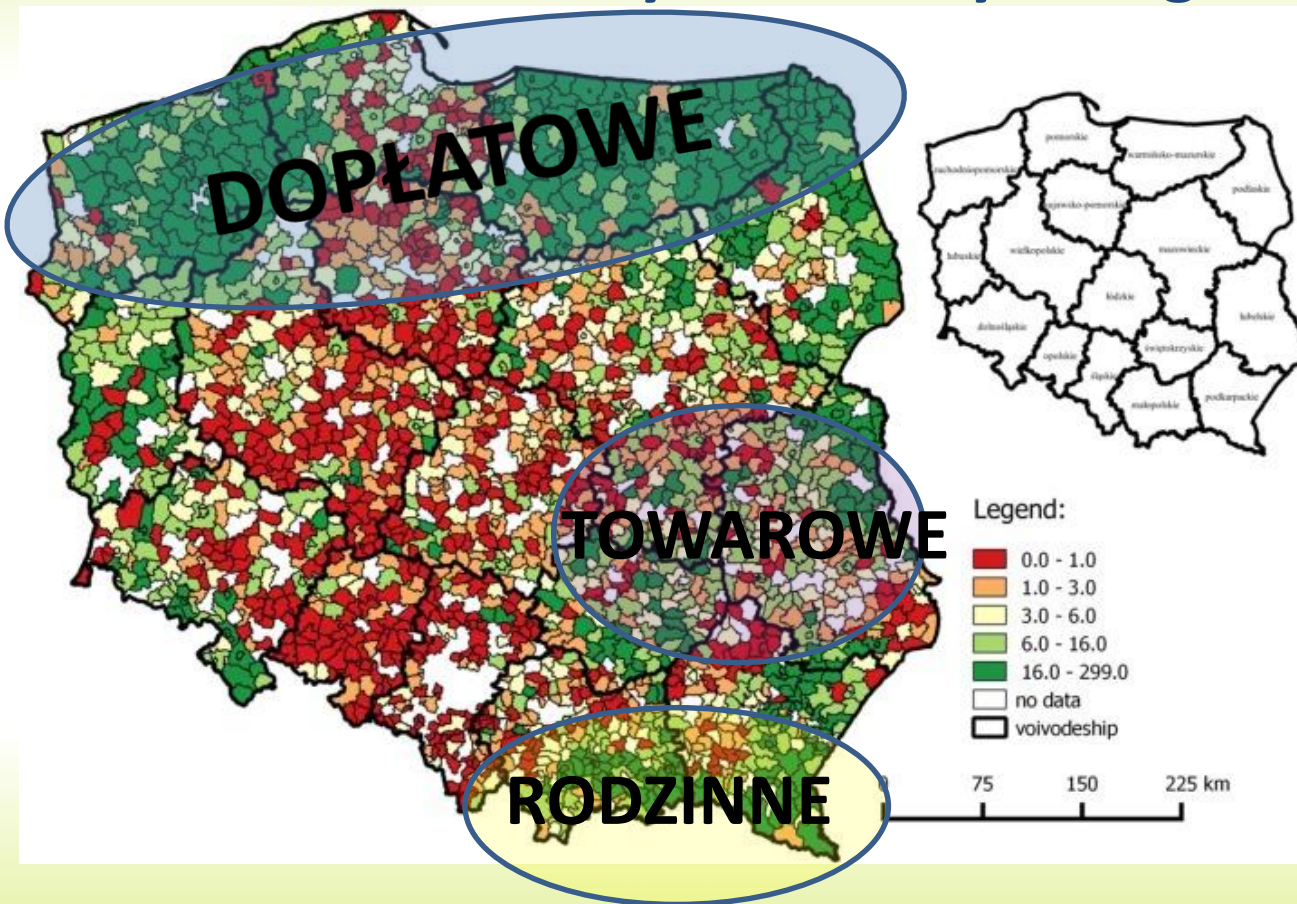
Czynnik (wskaźnik)	Symbol	Waga
Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej	WJRPP	1,5
Trwale użytki zielone	WTUZ	1,5
Obszary chronione	WOCH	1,0
Gleby marginalne	WGM	-1,5
Kwasowość gleb	WKG	-0,5
Próchniczność gleb	WPG	1,5
Zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi	WZG	-1,5

Źródło: Stuczynski T. i in., 2004 (21).



Źródło Markuszewska, I.; Kubacka, M. 2017. Does organic farming (OF) work in favour of protecting the natural environment? A case study from Poland. Land Use Policy 67, 498–507.

Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych całości użytków rolnych w gminach



Korelacja ujemna:
- wskaźnik jakości gleby

Korelacja dodatnia:
- udział TUZów
- udział obszarów
chronionych

Plan prezentacji

1. Rolnictwo ekologiczne w liczbach
2. Systemy rolnictwa ekologicznego w Polsce
3. Rolnictwo ekologiczne w UE w 2030 r.
4. Kluczowe wyzwania

Europejski Plan Działania na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego (25.03.2021)



Brussels, 25.3.2021
COM(2021) 141 final

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL
COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

ON AN ACTION PLAN FOR THE DEVELOPMENT OF ORGANIC PRODUCTION

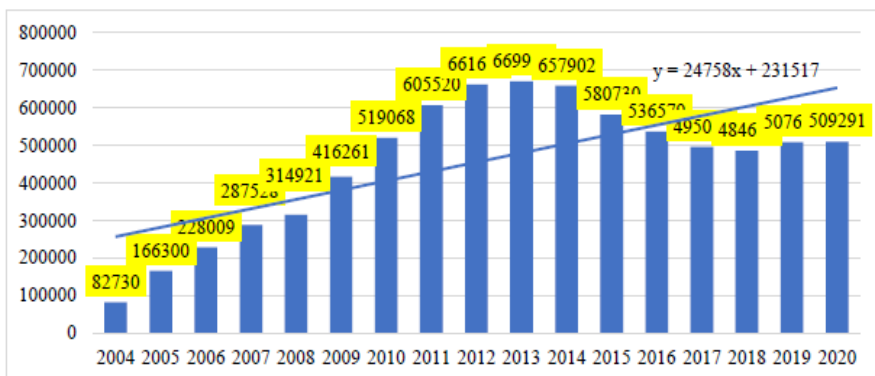
{SWD(2021) 65 final}

Wyznaczono ambitny cel „osiągnięcia co najmniej 25%
gruntów rolnych UE w systemie rolnictwa ekologicznego
do 2030 roku.

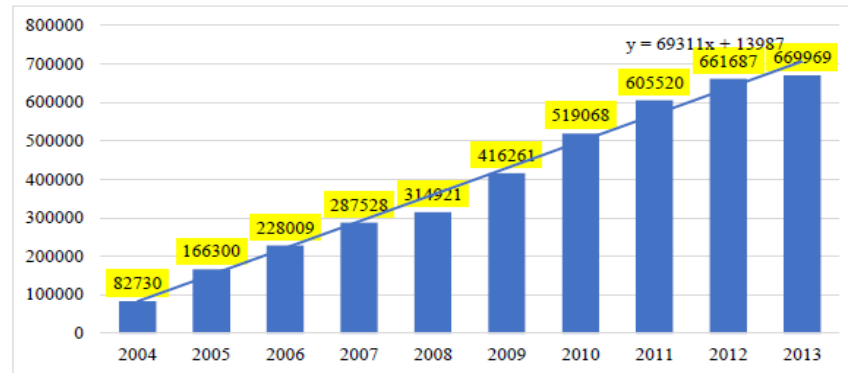
Przegląd celów dla rol eko w wybranych krajach UE

Kraje	Obecny udział ekologicznych użytków rolnych w %	Cel rządu w zakresie ekologicznych użytków rolnych w 2030 w %
Austria	26,5	30
Dania	10,9	30
Czechy	15,3	25
Chorwacja	7,8	15
Finlandia	13,9	25
Francja	7,7	25
Niemcy	9,7	30
Włochy	15,2	25
Hiszpania	9,7	25

Scenariusze rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce do 2030



Rysunek V.58. Powierzchnia UR (ha) w gospodarstwach ekologicznych lata 2004 – 2020 i trend określający tempo zmian w wariacie bez EZŁ
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIJHARS (2020).



Rysunek V.59. Powierzchnia UR w gospodarstwach ekologicznych lata 2004 – 2013 i trend określający tempo zmian w wariacie prawdopodobnym
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIJHARS (2020).

Scenariusz I tzw. zachowawczy -

wygenerowano w oparciu o wyznaczone trendy liniowe zmian powierzchni ekologicznych użytków rolnych **od 2004 do 2020**, czyli całego okresu licząc od wejścia Polski do UE

Udział rol eko w 2030 (900 tyś ha) – 6%

Scenariusz II optymistyczny -

oparto na wyznaczonych trendach liniowych zmian powierzchni ekologicznych użytków rolnych w latach **2004-2013**, czyli w okresie najbardziej dynamicznego jej wzrostu obserwowanego po wejściu Polski do Unii Europejskiej

Udział rol eko w 2030 (1 900 tyś ha) – 13%

Wsparcie rolnictwa ekologicznego w Polsce do 2030

Cel MRiRW do 2030 r. to 7% powierzchni EKO w Polsce

Jednak okazuje się, że tylko 3,52% gruntów będzie mogło otrzymać dopłaty ekologiczne, ponieważ budżet przeznaczony na ten cel wynoszący **781,10 mln euro na cały okres WPR** jest w stanie zapewnić wsparcie jedynie takiemu odsetkowi gospodarstw.

W/g założeń PS dla WPR przewidziano wsparcie do 512 649 ha.

Nie jest jasne, czy i w jaki sposób pozostali rolnicy ekologiczni (aby osiągnąć 7%) mieliby otrzymywać wsparcie.

Do transferu płatności EKO mają być wykorzystywane **wyłącznie eko-schematy.**

Plan prezentacji

1. Rolnictwo ekologiczne w liczbach
2. Systemy rolnictwa ekologicznego w Polsce
3. Rolnictwo ekologiczne w UE w 2030 r.
4. Kluczowe wyzwania

Kluczowe wyzwania w rolnictwie ekologicznym:

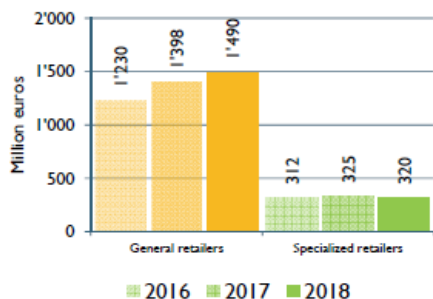
- 1. Niska wydajność i związana z tym mała konkurencyjność rolnictwa ekologicznego w stosunku do intensywnego rolnictwa konwencjonalnego**
- 2. Wciąż niskowy udział gospodarowania ekologicznego (1,5 %) w globalnym rolnictwie**
- 3. Konwencjonalizacja i globalizacja rynku (rosnący ślad węglowy surowców EKO)**



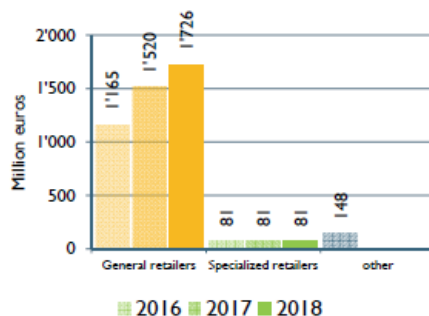
Potrzeba reorientacji rynku na krótkie łańcuchy dostaw i wspieranie produkcji lokalnej

Kanały sprzedaży produktów BIO w wybranych krajach UE

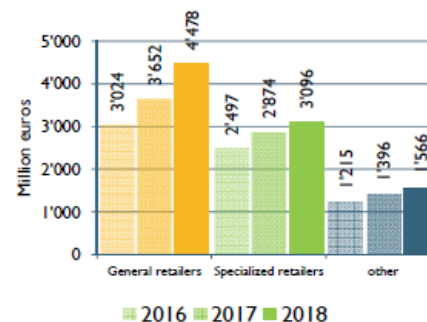
Austria



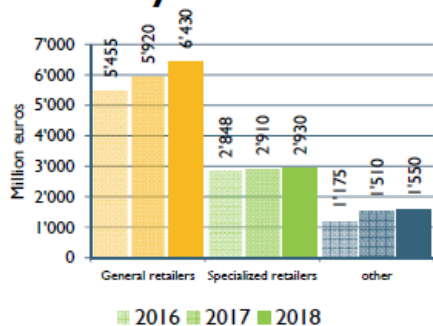
Denmark



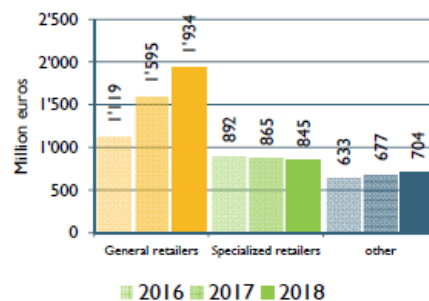
France



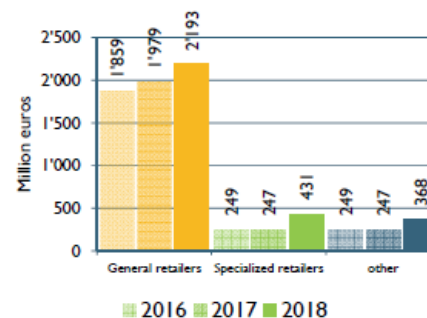
Germany



Italy



Switzerland



Rolnictwo ekologiczne

Dominujące czy Niszowe



Alpy Szwajcarskie – 63%
powierzchni UR w systemie
EKO



Jak opuścić niszę ?

- 1. Ekologiczna intensyfikacja dzięki innowacjom (np. nowe odmiany, BIOherbicydy, itd.);**
- 2. Poprawa efektywności ekonomicznej, w tym urealnienie kosztów produkcji systemów konwencjonalnych (koszty środowiskowe).**



Dziękuję za uwagę

Email: stalenga@iung.pulawy.pl

Różaniec, 21.06.2022

*Konferencja „Rolnictwo ekologiczne w świetle strategii Zielonego Ładu”
organizowana w ramach Zadania nr 11 z Dotacji Celowej MRiRW dla IUNG-PIB*